

אֵלֶּהִם הוּא חֲרוֹת עַל־הַלְּחוֹת (שמות לב, טז). אֶל־תִּקְרָא: חֲרוֹת – אֵלֶּה חֲרוֹת, שְׁאִין לָךְ בֶּן־חֹרִין אֵלֶּה מִי שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תוֹרָה . וְכָל־מִי שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תוֹרָה – הָרִי זֶה מְתַעֲלָה , שְׁנֵאמַר: וּמִמֶּתְנֶה נִחְלִיאֵל וּמִנִּחְלִיאֵל בָּמוֹת (במדבר כא, יט). ג <sup>לְחֹמֶת הַחֲכָמָה</sup> הַלּוּמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אֶחָד, אוֹ הִלָּכָה אֶחָת, אוֹ פְּסוּק אֶחָד,

יפת־תואר חיצונית, אך מכוערת מבחינה רוחנית ומוסרית, דווקא יפיה החיצוני מעורר רושם דוחה ומגעיל מוגבר יותר בעטיין של גסות רוחה ודופיה המוסרי הראויים לגנאי. הרי נוי חיצוני לוית חן הוא, נועד למי שזכה בו, להיות אות חיצונית לזכור את החובה להרמוניה בין רוח ומוסר וחיצוניות נאה. זאת חייבת להיות שאיפת האדם בכל לבבו ונפשו. היעדרותה של מזיגה נאה זו גורמת על אחת כמה וכמה יותר לסלידה, ככל שהתופעה החיצונית היפה מעוררת המחשבה על היופי הרוחני והמוסרי, ומושכת לבו של המשקיף. חבל על הגוף הנאה, יאמר כל אחד, חבל על נזם הזהב באף חזיר, שנתקשט בו ונבר ללא חמלה ומלכלכו בתוך הסחי. כשם שהתורה מאצילה אותנו, כן גם עושים לימודים לשמם בשקידה רבה בן־חורין, משוחרר משגיאות, משוחרר מגירויי יצרי החושים והתאוות, משוחרר מהעצמה המדרדרת, המדכאת של תלאות החיים ויגיעותיהם השונות. אמת זו כיטאו חכמינו ז"ל באמרם: "אל תקרי: חרות אלא חרות". דרוש זה מתבאר היטב ע"י המאמר: "ם" ו"ס" שבלוחות בנס הם עומדין" (מגילה ג עא). מסורת בידנו, שהכתב על הלוחות היה מפולש. נמצאנו למדים, ש"ם" ו"ס" בלוחות ממחישות יפה, שהכתב, מעשה אלוקים, הוא תומך ונושא, משוחרר מכוחות ארציים חמרים טבעיים. וכן גם בני־האדם, שרוח הכתב הזה ניכנסה אל ליבם: הם עושים את עצמם לנושאי הרוח הזאת, והרוח הזאת תרומם אותם, תישא אותם ותתמוך בהם־מעל ומעבר לכוח הכפייה העיוורת הדבוקה בחומר. הוזה אומר: הם נעשים בני חורין. מתנה, נחליאל, במוות. הם ציונים משירת הבאר (במדבר כא יט), הרומזים על אתרי־החניה של באר מרים, אשר ליוותה את אבותינו במסעם במדבר. השמות הללו הם סימנים, כדרשת חז"ל (עירובין נד עא), לדרגות ההתפתחות והקנינים אם נהיה מוכנים להיות מודרכים בדרך חיינו מבארה של תורת ה', ונדלה ממנה את שיקוי עידוננו הרוחני והמוסרי. בתור "מתנה", נתונה מידי ה', עלינו לקבלה. ואם נחדיר את עצמנו ב"מתנה" זו, אזי היא תהיה לנו נחלת ה' שלא תאבד לנו, ותוליך אותנו עלי כל הבמות עלי אדמות הראויות לחתור לקראתן.

משנה ג'. להבנה נכונה של תורת ה'. בה תלויים במדה מרובה דפוסי חשיבתנו,

או דבור אחד, או אפילו אות אחת — צריך לנהג בו כבוד, שכן מצינו בְּדוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאַחִיתפֿל אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים בְּלִבָּד \* קָרָא: רַבּוֹ אֱלֹפּוֹ וּמִידְעוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְאַתָּה אָנוּשׁ כְּעַרְכִּי אֱלֹפִי וּמִידְעִי (תהלים נה, יד). וְהֵלֵא דְּבָרִים קֵל-נְחֻמֶּר: וְזֶה דּוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֹּא לָמַד מֵאַחִיתפֿל אֶלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים בְּלִבָּד קָרָא: רַבּוֹ אֱלֹפּוֹ וּמִידְעוֹ; הַלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אֶחָד, או הִלָּכָה אַחַת, או פְּסוּק אֶחָד, או דְּבוּר אֶחָד, או אֶפְלֹי אוֹת אַחַת — עַל אַחַת בִּפְנֵי וּבִפְנֵי שְׁצָרִיךְ לְנֶהֱג בּוֹ כְּבוֹד. וְאִין כְּבוֹד — אֶלָּא תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: כְּבוֹד חֻכָּמִים יִנָּחֵל (משלי ג, דה); וְחֻמִּימִים יִנָּחֵל טוֹב (משלי כח, י). וְאִין טוֹב אֶלָּא תוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר: כִּי לָקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֶל-תַּעֲזֹבוּ (משלי ד, ב).

ד כֵּךְ הִיא זִרְכָּה שֶׁל תוֹרָה: פֶּת בְּמַלְחָתָאכֵל, וּמִים בְּמִשְׁוֹרָה תִּשְׁתָּה, וְעַל הָאָרֶץ תִּישֶׁן, וְחַי צֶעַר תַּחֲתֶיהָ — וּבִתּוֹרָה אַתָּה עֹמֵל. אִם אַתָּה עוֹשֶׂה כֵּן, אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לָךְ

רַצִּיתָנוּ וְעַשִּׂיתָנוּ, נֹדַעַת חֲשִׁיבוֹת רַבָּה כֹּל-כֵּךְ, שְׁעֵלִינוּ לִכְבוֹד אוֹתוֹ הָאִישׁ, שְׁבֻזְכוֹתוֹ הִשְׁגָנוּ הִבְנָה נְכוֹנָה זֹו, כֹּאִישׁ מִיֵּטִיב רַב־חֶסֶד חֲשׁוֹב בִּיטוֹר — וְאַפִּילוֹ אִם חִלְקוֹ בַּכֵּךְ נִרְאָה כְּזֻעוֹם. וְלוֹ יֵהָא מְדוּבָר בִּהְבִּנָה נְכוֹנָה שֶׁל אוֹת אַחַת בִּלְבָד, הִבְנָה זֹו — לִפִּי רוּחַ לְשׁוֹנָנוּ — יְכוּלָה לִהְיוֹת בַּעֲלַת חֲשִׁיבוֹת מְכֻרַעַת. לֹא מִלִּיּוֹת, מִלּוֹת חֲבוּר וּמִלּוֹת יָחַס בִּלְבָד נִהְגוֹת עַל-יְדֵי אוֹתִיּוֹת בּוֹדְדוֹת, אִלָּא תִּפְקִיד נּוֹסֵף לֵהֵן לַתֵּת סִימוֹן לִזְמָן, נְטִיּוֹת הַפּוֹעֵל, מִסְפָּר, מִן הָעֵצִים וְכוּ"ב. וְכֵן גַּם, לֹא אַחַת, הַפִּיסוּק בְּמִשְׁפָּט וְהַקְשָׁרוֹ מוֹבְנִים הוֹדוֹת אוֹת אַחַת וַיְחִידָהּ. מִצִּינוּ, שְׁדוֹד הַמֶּלֶךְ לֹא לָמַד מֵאַחִיתוֹפֵל אִלָּא שְׁנֵי דְּבָרִים בִּלְבָד: א. עֲרֻכּוֹ שֶׁל לִימוֹד הַתּוֹרָה בְּצִיבוּר. ב. עֵרֶךְ הַתְּפִילָה בְּצִיבוּר, כְּמִרּוּמֵז בְּכַתּוּב: "אֲשֶׁר יַחֲדִיו נִמְתִּיק סוֹד, בְּבֵית אֱלֹקִים נִהְלַךְ בְּרִגְשׁ" (תהלים נה טו), לֹאמֹר: כֵּךְ אִמְרֵ דּוֹד לֵאחִיתוֹפֵל: יַחֲדִיו נִהְגִּינוּ מִמְתִּיקוֹת הַחֲדִירָה בְּפִנִּימִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכֵן כֹּאֲשֶׁר הִלְכְנוּ בַּתּוֹךְ הַהֶמוֹן הָרוֹגֵשׁ. כְּבוֹד הָאָדָם הָאִמִּיתִי לֶן בַּתּוֹרָה, וְכֵן יִשְׁעֵנוּ הָאִמִּיתִי וְעַל-כֵּן: "אִין כְּבוֹד וְאִין טוֹב אִלָּא תּוֹרָה".

מִשְׁנָה ד'. הַמִּשְׁנָה הַקּוֹדֶמֶת דָּנָה בְּכָבוֹד וּבְאוֹשֶׁר, נִחַלַת הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. בָּאָה מִשְׁנַתּוֹ וּמַעֲמִידָה אֶת הַדְּבָרִים עַל דִּיּוֹקָם כֹּל תַּחֲשׁוֹב, שֶׁהַכְּבוֹד וְהָאוֹשֶׁר הַצְפוּיִים